

TÜRKİYE FUTBOL FEDARASYONU TAHKİM KURULU'NUN YAPISI VE KARARLARININ HUKUKİ NİTELİĞİ

*The Structure of the Turkish Football Federation and the Legal Nature of Its
Decisions*

Dr. Cenk AKİL

ÖZET

5.5.2009 tarih ve 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da Futbol Federasyonu'nun özel hukuk hükümlerine tâbi, tüzel kişiliğe sahip ve özerk bir kurum olduğu belirtilmiştir. Bundan hareketle Futbol Federasyonu'nun özel hukuk tüzel kişisi olduğu sonucuna varılmamalıdır. Kuruluşu, görev ve yetkileri dikkate alındığında Futbol Federasyonu bir kamu tüzel kişisidir. Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu organik olarak idari teşkilat içerisinde yer almakla birlikte yaptığı iş yargısaldır. Tahkim Kurulu kararları nihai ve kesindir. Kurulun kararlarına karşı yargı yolunun açık tutulup tutulmayacağını belirleyecek olan kanun koyucudur. Bununla birlikte Tahkim Kurulu'nun vermiş olduğu kararlara karşı HMK m. 439 uyarınca iptal davası açılabilmesi yolunda düzenlemeye gidilmesi isabetli olacaktır.

Anahtar Kelimeler:

Türkiye Futbol Federasyonu, Tahkim, Tahkim Kurulu, idari işlem, yargısal işlem.

ABSTRACT

Law Regarding Organization and Functions of the Turkish Football Federation ("Federation"), dated 5th May 2009, Law No. 5894 states that the Federation is an autonomous institution, which is subject to private law, having legal personality. However it should not be concluded that the Fede-

ration is a private law legal person from this point of view. When the organization, duties and powers of the Federation are taken into consideration, it is concluded that the Federation is a public corporation. Although the Arbitral Tribunal of the Federation (“Arbitral Tribunal”) is within the administrative organization organically, it performs a judicial duty. Decisions of the Arbitral Tribunal are final and definitive. Law-maker is the one who may determine whether the decisions can be appealed or not. On the other hand a regulation enabling an action for annulment, as per the Article 439 of the Code of Civil procedure, against the decisions of the Arbitral Tribunal would be appropriate.

Keywords:

Turkish Football Federation, Arbitration, Arbitral Tribunal, administrative act, judicial act.

GİRİŞ

17.6.1992 tarih ve 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun¹, 5.5.2009 tarih ve 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır. 3818 sayılı Kanun döneminde Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu’nun bir yargı mercii olup olmadığı, kararlarına karşı kanun yoluna başvurulup başvurulamayacağı ve eğer başvurulabilecek bir kanun yolu bulunuyor ise bunun hangi yargı düzenine tâbi olacağı gibi konularda yoğun tartışmalar yaşanmaktaydı². Bu tartışmaların temelinde 3813 sayılı Kanunun 1. maddesinin birinci fıkrasında Türkiye Futbol Federasyonu’nun özel hukuk hükümlerine tâbi, tüzel kişiliğe sahip ve özerk olarak nitelendirilmesi yatmaktaydı. Gerek bu hüküm gerekse Tahkim Kurulu kararlarının kesin olduğunu hükme bağlayan 3813 sayılı Kanunun 14. maddesi karşısında Kurul kararlarına karşı yargı yolunun açık olup olmadığı konusunda da birbirine zıt yönde görüşler ileri sürülmekteydi. Yapılan bu tartışmaların 5894 sayılı Kanun bakımından da kısmen de olsa önemini koruduğu söylenebilir. Zira bahsi geçen Kanunun 1. maddesinde yine Türkiye Futbol Federasyonu’nun özel hukuk hükümlerine tâbi, tüzel kişiliğe sahip ve özerk olduğu; 6. maddesinin

¹ RG. 3.7.1992, Sa. 21273.

² Tartışmalar için bkz. AYANOĞLU, Taner, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu’nun İşlevi ve Kararlarının Niteliği, TBBD 2008, S. 74, s. 43.

birinci fıkrasının dört numaralı bendinde de Tahkim Kurulu'nun kararlarının kesin ve nihai olduğu ve Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargı mercilerine başvurulamayacağı hükme bağlanmıştır. “Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargı yoluna başvurulamayacağına” ilişkin kısım Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir³. Fakat daha sonra Anayasanın 59. maddesinin üçüncü fıkrasında 6214 sayılı Kanun⁴ ile yapılan değişiklik ile spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceği ve tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı kabul edilmiştir. Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu, Türkiye Futbol Federasyonu'nu tüzel kişiliğine bağlı bulunduğundan Tahkim Kurulu'nun yapısı ve kararlarının hukukî niteliği belirlenirken önce Türkiye Futbol Federasyonu'nun hukukî statüsü üzerinde durmak uygun olacaktır.

I. TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU'NUN HUKUKİ STATÜSÜ

Türkiye Futbol Federasyonu'nun hukukî statüsü yukarıda zikredilen hükümler dolayısıyla tartışmalıdır. Bu konuda üç farklı görüş ileri sürülmüştür. Birinci görüşe göre, Türkiye Futbol Federasyonu özel hukuk tüzel kişisi olarak

³ Bu bentte yer alan “...ve bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz” kısmı Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Kararın gerekçesinde özetle şu sözlere yer verilmiştir: “...İtiraz konusu kuralın da içinde bulunduğu 5894 sayılı Yasa'nın 6. maddesinin incelenmesinden TFF Tahkim Kurulu'nun, hukukî uyumsuzlukların, bağımsız kişiler tarafından çözümlenerek karara bağlandığı, yargı işlevi yerine getiren bir kurul olarak düzenlendiği anlaşılmaktadır. İtiraz konusu kuralın ilk cümlesinde geçen “kesin” ibaresi, Tahkim Kurulunun incelediği konularda vermiş olduğu kararların biçimsel yönden kesin, uygulanabilir ve bağlayıcı nitelikte olduğunu ifade etmekte, “nihai” ibaresi ise Kurul'un TFF içerisinde başvurulacak en son merci olduğunu belirtmektedir. Buna göre, Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların TFF içinde kesin ve nihai olması, savunma ve hak arama özgürlüklerini sınırlandırmayacağı gibi, yargı yoluna başvurulmasını da engellemez. Bu nedenle, kuralın bu bölümüne yönelik iptal isteminin reddi gerekir.İtiraz konusu kuralın kalan bölümünde ise, tahkim kurulu tarafından verilen kararlar karşı yargı yoluna başvurulamayacağı belirtilerek, tarafların yargı mercileri önünde dava haklarını kullanmaları engellenmektedir. Yasa koyucu, taraflara görevli ve yetkili mahkemeye başvurmadan önce aralarındaki uyumsuzluğu kısa sürede çözmek üzere tahkim kuruluna başvurma yükümlülüğü getirebilir ise de, bu kurulun kesin ve nihai kararlarına karşı yargı yoluna başvurulamaması Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğü alanına yapılmış açık bir müdahale niteliğinde olup, hak arama özgürlüğü ile bağdaşmaz. Açıklanan nedenlerle, kuralın “...ve bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz” bölümü Anayasa'nın 9. ve 36. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir...” (T. 6.1.2011, E. 2010/61, K. 2011/7). Karar için bkz. RG, 26.02.2011, S. 27858 (e.t.: 30.6.2012)

⁴ RG, 29.03.2011, S. 27889.

kabul edilmektedir. İkinci görüşe göre ise Türkiye Futbol Federasyonu'nun hukukî statüsünü “kendine özgü” bir yapı olarak tanımlamaktadırlar. Nihayet üçünü bir görüşe göre ise, Türkiye Futbol Federasyonu kamu tüzel kişisidir.

Türkiye Futbol Federasyonu'nun bir özel hukuk tüzel kişisi olduğunu savunan görüş, Türkiye Futbol Federasyonu'nun Kanunda “özerk bir kurum” olarak nitelendirildiğine ve özerkliğin kamu kurumu olarak nitelendirmeye engel olduğuna dikkat çekmiştir. Bu görüşe göre, Kanunun, Türkiye Futbol Federasyonu'nu özel hukuk hükümlerine tâbi tutması da onu bir özel hukuk tüzel kişisi olarak görmesinin bir sonucudur⁵. Belirtmek gerekir ki, yargı kararlarında da genellikle Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 1. maddesinde Federasyon'un özel hukuk hükümlerine tâbi, tüzel kişiliğe sahip ve özerk olması göz önünde tutularak onun bir özel hukuk tüzel kişisi olduğu, idari teşkilatın dışında yer aldığı, işlemlerinin ise birer özel hukuk işlemi niteliği taşıdığı dile getirilmektedir. Örneğin, Danıştay 10. Dairesi vermiş olduğu bir onama kararında⁶ “...Türkiye Futbol Federasyonu'nun genel idarenin dışında kalan ve kamu kurumu niteliği taşımayan bir özel hukuk tüzel kişisi olması nedeniyle idari işlem niteliği bulunmayan 1996-1997 sezonu Yayın Talimatına karşı açılan davanın çözümünün adli yargının görev alanına girdiği...” sonucuna varmıştır⁷.

Türkiye Futbol Federasyonu'nun hukukî statüsünü “kendine özgü” olarak niteleyen ikinci görüş sahiplerine göre ise, Türkiye Futbol Federasyonu vakıf ve dernek olmadığı gibi ticari bir şirket de değildir. Dolayısıyla bir özel hukuk tüzel kişisi olduğunu kabul etmek mümkün değildir. Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da Türkiye Futbol Federasyonu'nun kamu kurumu olduğu da belirtilmediğine göre onun kendine özgü (*sui generis*) bir yapısı olduğunu kabul etmek en doğrusu olacaktır⁸.

Öğretide konuyu detaylı bir biçimde ele alan *Ayanoğlu*'na göre bir tüzel kişinin özel hukuka tâbi veya bizatihi özel hukuk kişisi olması durumunda, o tüzel kişinin işlemlerinin özel hukuk işlemi niteliği taşıdığı düşünülmesi

⁵ AĞAR, Serkan, Türk Spor İdaresinde Türkiye Futbol Federasyonu'nun Yeri ve İşlevi, TBBD, 2006/Mart-Nisan, s. 306-307.

⁶ D 10. D., T. 27.5.1997, E. 1997/972, K. 1997/2081 (AYANOĞLU, s. 51, dn. 10).

⁷ Öğretide bu görüşü isabetli bulanlar da olmuştur. Bkz. GÖZÜBÜYÜK, Şeref / TAN, Turgut, İdare Hukuku, C. 1 Genel Esaslar, 7. B., Ankara 2010, s. 412.

⁸ GİRİTLİ, İsmet / BİLGİN, Pertev / AKGÜNER, Tayfun / BERK, Kahraman, İdare Hukuku, 4. B., İstanbul 2011, s. 517; KÜÇÜKGÜNGÖR, Yargılama, s. 318.

doğaldır⁹. Bununla birlikte, özel hukuka tâbi tutulan bir tüzel kişinin, kendisine tekel hakkı tanınan bir konuda, işlemlerinde kamu gücünü kullanıp kullanmadığı dikkate alınmaksızın sırf tüzel kişinin sıfatına bağlı olarak “özel hukuk tüzel kişisi” sayılması doğru olmadığı¹⁰ gibi, bir özel hukuk tüzel kişisine istisnaen kamu gücü ayrıcalıkları tanınmış olması¹¹, tek başına o tüzel kişiyi “kamu tüzel kişisi” haline de getirmez. Bir tüzel kişinin “kamu tüzel kişisi” olarak nitelendirilebilmesi için, kamu gücünü kullanma ayrıcalığına sahip olmasının yanı sıra Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası hükmü uyarınca kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak bir idari işlemle kurulmuş olması da gerekir¹². *Ayanoğlu*'na göre, Kanunda, Türkiye Futbol Federasyonu'nun özel hukuk hükümlerine tâbi tutulduğunun hükme bağlanmış olması da hatalıdır. Fakat bir tüzel kişinin kanunla özel hukuka tâbi tutulmuş olması o tüzel kişiyi kamu tüzel kişisi sıfatından yoksun bırakmaz. Bu nedenle, Türkiye Futbol Federasyonu'nun kuruluş kanununda özel hukuk hükümlerine tâbi tutulduğunun belirtilmesine rağmen, Federasyon'un bünyesi ve özellikleri dikkate alındığında onun bir kamu tüzel kişisi sayılması gerekir¹³. *Gözler*'e göre de Futbol Federasyonu, devlet tarafından kanunla kurulmuş olması, bir takım kamu gücü ayrıcalıklarıyla donatılmış olması sebebiyle bir kamu tüzel kişisi; yürüttüğü faaliyetler itibarıyla da hizmet yerinden yönetim kuruluşu, yani bir kamu kurumudur¹⁴. Türkiye Futbol Federasyonu'nu bağımsız bir idari otorite olarak nitelendiren *Akıncı*

⁹ AYANOĞLU, s. 52-53.

¹⁰ AYANOĞLU, s. 52-53. Daha önce: ÖZAY, İl Han, *Futbolda Özelleştirme*, İHİD, 1990/1/3, s. 33.

¹¹ AYANOĞLU, s. 52-53. Nitekim bazı hallerde özel hukuk kişilerinin idari nitelikteki faaliyetlerinde kamu gücü kullanması veya kamu gücü kullanımına katılmasına imkân tanıyan kanuni düzenlemeler yapılabileceği kabul edilmektedir. Bkz. AYAYDIN, Cem, *Özel Hukuk Kişilerinin Kamu Kudreti Kullanması Sorunu ile 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'a İlişkin Anayasa Mahkemesi Kararı Hakkında Düşünceler*, Yıldızhan Yayla'ya Armağan, Galatasaray Armağan Serisi No. 4, İstanbul 2003, s. 127, dn. 5.

¹² AYANOĞLU, s. 52-53. Aynı yönde: GÖZLER, Kemal, *İdare Hukuku*, C. I, 2. B., Bursa 2009, s. 161.

¹³ AYANOĞLU, s. 52-53; ÖZAY, s. 33. Nitekim Danıştay da vermiş olduğu bir kararda bu duruma işaret etmiştir: “...Türkiye Futbol Federasyonu'nun özel hukuk hükümlerine tâbi olduğunun hükme bağlanmış olmasının salt bu nedenle federasyonca veya federasyon bünyesinde yer alan kurullarca tesis edilen işlemlerin idari işlem olması niteliğini ortadan kaldırmayacağı da açık bulunmaktadır. Dolayısıyla, idare mahkemesinin uyuşmazlığın çözümünün idari yargının görev alanında olduğunu kabul ederek işin esasını incelenmesi gerekirken...” (D 10.D., T. 17.6.1991, E. 1991/1149, K. 1991/2286: <http://www.hukukturk.com>).

¹⁴ Aynı yönde: ERTEN, Rifat, *Türk Sporunun Yapısal Düzeni*, GÜHFD, 2006/1-2, s. 132.

ise, Futbol Federasyonu'nun bir dernek, vakıf yahut ticari şirket olmadığını, dolayısıyla özel hukuk tüzel kişisi sayılamayacağını belirttikten sonra, Federasyonun onu oluşturan üyelerin iradeleri ile de ortadan kaldırılamayacağına dikkat çekmiş ve Türkiye Futbol Federasyonu'nun "kendine özgü" bir yapısının olduğunu ileri sürmüştür. Yazara göre, Federasyon, bir yandan özel hukuk hükümlerine tâbi, özerk bir tüzel kişi sayılırken diğer yandan tüm faaliyet ve işlemleri Bakan'ın gözetim ve denetimini altında tutulmakla ne olduğu tam olarak anlaşılamayan bir "hukuk garabeti"ne dönüştürülmüştür¹⁵.

Gerçekten de Kanunun bir tüzel kişiyi özel hukuk hükümlerine tâbi tutması onun özel hukuk kişisi olduğunu kabule yeterli değildir. Bu konuda bir sonuca varırken tüzel kişinin genel idari teşkilat içindeki yeri ile faaliyetleri, kanunla kurulmuş olup olmadığı ve kendisine kamu gücünü kullanma yetkisinin tanınıp tanınmadığı gibi hususları da dikkate almak gerekir. Nitekim bu konuda ileri sürülen bir görüşe göre, kanun koyucu, futbol etkinliklerinin kamu yararı ve kamu düzeniyle olan yakın ilgisini göz önünde bulundurarak Futbol Federasyonu'nu özellikle bir özel hukuk tüzel kişisi olarak tanımlamaktan kaçınmış ve bu örgütü özel hukuka tâbi, özerk bir tüzel kişilik olarak tanımlamıştır¹⁶.

Sonuç olarak, Türkiye Futbol Federasyonu'na 5894 sayılı Kanun ile verilen görev ve yetkiler dikkate alındığında bahsi geçen kurumun kamu hizmeti gördüğü¹⁷; tesis ettiği işlemlerin idari nitelikte olduğu ve netice itibarıyla bir kamu tüzel kişisi sayılması gerektiği söylenebilir¹⁸.

II. TAHKİM KURULU'NUN OLUŞUMU

Tahkim Kurulu, Federasyon Başkanının teklifi ve Yönetim Kurulunun kararı ile en az beş yıllık mesleki tecrübeye sahip hukuk fakültesi mezunları

¹⁵ AKINCI, Müslüm, Bağımsız İdari Otoriteler ve Ombudsman, İstanbul 1999, s. 262.

¹⁶ YURTCAN, Erdener, Özerk Futbol mu Dediniz? Cumhuriyet Gazetesi, 5.4.1989. Karş. ÖZAY, s. 31-37; BERK, Kahraman, Türkiye Futbol Federasyonu'nun Türk İdare Teşkilatı İçindeki Yeri, İÜHF, 2006/2, s. 3-24; UZ, Abdullah, Sporla İlgili Uyuşmazlıkların Çözümünde Zorunlu Tahkim Yolu: Tahkim Kuralları ve Kararlarının Hukukî Niteliği Üzerine, SDÜSBED, 2011/1, s. 268.

¹⁷ BERK, Kahraman, Türkiye Futbol Federasyonu'na Çözümlenen Uyuşmazlıkların Niteliği Bakımından Değerlendirilmesi, Prof. Dr. Aslan Gündüz'ün Anısına Armağan, Milletlerarası Hukuk ve Özel Hukuk Bülteni, 2005-2006/1-2, s.79.

¹⁸ ÖZAY, s. 33; AYANOĞLU, s. 54; DEVECİOĞLU, Sebahattin, Türkiye'de Futbolun Kurumlaşması, http://perweb.firat.edu.tr/personel/yayinlar/fua_9/9_34134.pdf, s. 13, e.t.: 3.7.2012

arasından seçilecek bir başkan ile altı asıl, altı yedek üyeden oluşur. Kurul, ilk toplantısında asıl üyeler arasından bir başkan vekili ile raporör seçer. Başkan ve başkan vekilinin yokluğu halinde, kurula en yaşlı üye başkanlık eder (TFFTKT m. 3, I). Söz konusu üyelerin belirlenmesinde FIFA ve UEFA kriterleri esas alınır. Özerk federasyonların veya spor kulüplerinin kurullarında görev alanlar ile ceza veya disiplin kurullarınca altı aydan fazla cezaya çarptırılmış olanlar Tahkim Kurulu üyesi olamazlar. Tahkim Kurulu üyeleri istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça, yerlerine yeni üye seçilemez. Herhangi bir nedenle boşalan asıl üyeliğe, yedek üyeler sırasıyla ve kendiliğinden gelirler. Eksik kalan yedek üye kontenjanı seçilecek yeni üyelerle tamamlanır (TFFTKT m. 3, II-III).

III. TAHKİM KURULU'NUN GÖREV VE YETKİLERİ

5894 sayılı Kanunun 6. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü bendinin ilk cümlesinde Tahkim Kurulu'nun oluşumu, görev, yetki, hak ve sorumlulukları ile üyelerinin sahip olması gereken niteliklerin Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü'nde belirleneceği hükme bağlanmıştır. Bahsi geçen Statü'nün 62. maddesi Tahkim Kurulu'nun görev ve yetkilerine ayrılmıştır. Buna göre Tahkim Kurulu, Federasyon ile kulüpler, hakemler, futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, oyuncu temsilcileri, sağlık personelleri ve diğer yetkililer hakkında Yönetim Kurulu tarafından verilen kararlara, amatör ve profesyonel futbol disiplin kurullarının kararlarına, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararlarına, Kulüp Lisans Kurulu kararlarına, Etik Kurulu kararlarına, Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü ve talimatları uyarınca nihai karar verme yetkisine sahip diğer kurulların verdikleri hukukî sonuç doğuran kararlara, yönetim kurulu tarafından çıkarılan talimatlara ilişkin uyuşmazlıkları ilgililerin başvurusu üzerine inceleyerek kesin olarak karara bağlar.

IV. TAHKİM KURULU'NA BAŞVURU USULÜ

Tahkim Kurulu'na başvuru usulü Tahkim Kurulu Talimatında detaylı olarak düzenlenmiştir. Buna göre, Tahkim Kurulu Başkanlığına başvuru yazılı olarak yapılır. Dilekçede, tarafların ve varsa vekillerinin adı soyadı, unvanı, adresleri, başvurularının konusu, dayandıkları maddi vakıalar, delilleri ve taleplerine yer verilir. Başvuru dilekçesine, başvuru konusunu teşkil eden kararların ya da belgelerin asılları veya örnekleri eklenir. Dilekçe ve ekleri karşı

taraf sayısından bir fazla olur. Başvuru sahibi, başvuru harcını yatırmak ve harç makbuzunu dilekçesine eklemek zorundadır. Harcın yatırılmadığının anlaşılması durumunda başvuru reddedilir. Hazırlanmış bulunan dilekçeler, Tahkim Kurulu Başkanlığı'na sunulmak üzere Tahkim Kurulu Koordinatörlüğü'ne verilir. Tahkim Kurulu Koordinatörlüğü, kendisine arz edilen dilekçeleri, dosya kabul defterine bir esas numarası vererek kaydeder (TFFTKT m. 6).

Tahkim Kurulu'na yapılacak başvuru veya itirazlar, kararın yazılı bildirimini veya yazılı bildirim hükmündeki duyuruyu izleyen yedi gün içinde harcı yatırılmak suretiyle gerçekleştirilir (TFFTKT m. 7).

V. BAŞVURULARIN İNCELENMESİ

Tahkim Kurulu'na yapılan başvurular kural olarak kayıt sıralarına göre incelenir. Bununla birlikte, Kurulun, bir uyuşmazlığın önemini dikkate alarak öncelikle incelenmesine karar vermesi mümkündür. Başvuru dilekçeleri başkan, raportörü ya da başkan tarafından görevlendirilecek bir üye tarafından incelenir. Başvuruda şekle ilişkin eksikliklerin bulunması durumunda, dilekçe, eksikliklerin tamamlanması amacıyla başvuru sahibine iade edilir. Eksikliklerin başvuru sahibine bildirilmesinden itibaren beş gün içinde tamamlanması zorunludur. Eksiklikleri bu süre içerisinde tamamlanmayan başvurular yapılmamış sayılır. Herhangi bir şekli eksikliği olmayan başvurular, görev, merci atlaması, ehliyet, harç, menfaat ve süre bakımından incelenir ve bu konudaki tespit başvuru tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde Kurul'a bildirilir. Yapılan ilk incelemede, başvuruda, az önce değinilen eksiklikler tespit edilmiş ve Kurul da bu tespitlerine katılmışsa başvurunun reddine karar verir. Mercii atlanması halinde ise dilekçe, işlem için yetkili mercie gönderilir ve durum başvuru sahibine bildirilir. İlk incelemenin tamamlanması üzerine dilekçe, karşı tarafa ve ihbarı gerekli görülen diğer kişilere tebliğ edilir. Futbol Disiplin Kurullarının kararlarına karşı yapılan itirazlarda ise taraf teşekkül ettirilmeyebilir (TFFTKT m. 8). Bu hükümle “başvurular” ile “itirazlar” arasında bir ayırım yapılmış ve itirazların daha kısa sürede karara bağlanmasına olanak tanınmıştır.

Tahkim Kurulu'na yapılan başvurularda karşı tarafın cevap verme hakkı da gözetilmiştir. Tahkim Kurulu Talimatı'nın “cevap” başlıklı 9. maddesine göre karşı tarafın, cevabını, dilekçenin kendisine tebliğinden itibaren en geç yedi gün içinde Kurula göndermesi zorunludur. Cevap dilekçesi karşı tarafın sayısından bir fazla hazırlanır. Cevap dilekçesi, açıklamaları, maddi vakıala-

rı, delilleri ve talepleri içerir. Deliller ve diğer belgeler ise dilekçeye ek olarak Kurula sunulur.

Dilekçelerin teatisi üzerine tamamlanan dosya, ilk incelemeyi yapan üyenin esas hakkındaki görüşüyle birlikte Kurul'a sunulur. Kurul incelemesini kural olarak dosya üzerinden yapar. Bununla birlikte, Kurul, gerekli görürse bilgi ve belge istenmesine, sair incelemeye ve yargılamanın duruşmalı yapılmasına karar verebilir. Kurul gerektiğinde duruşmanın gizli yapılmasına da hükmedebilir.

V. KARAR

Tahkim Kurulu yukarıda anlatılan incelemenin neticesinde başvuru hakkında kararını verecektir¹⁹. Karar, toplantıda hazır bulunan üyelerin oy çokluğuyla alınır. Oyların eşit çıkması durumunda ise başkanın oyu belirleyici olacaktır. Üyelerin oy kullanması zorunlu olup, çekimser kalma hakları bulunmamaktadır. Eğer bir üye oy kullanmazsa, toplantıya mazeretsiz olarak katılmamış sayılmaktadır (TFFTKT m. 12).

Verilen karar, çoğunluğa mensup üyeler arasından başkanın görevlendirileceği üye tarafından yazılır ve katılan üyeler tarafından imzalanır; eğer var ise muhalefet şerhleri de eklenir. Kararlar ve muhalefet şerhleri gerekçeli olur. Kararın hüküm fıkrası, tebliğ ve infaza esas olmak üzere Türkiye Futbol Federasyonu Genel Sekreterliğine derhal bildirilir. Gerekçeli karar daha sonra tebliğ edilir. Tahkimde hızlilik esas alınarak Tahkim Kurulunun gerekçeli kararını başvuru tarihinden itibaren en geç üç ay içerisinde vermek zorunda olduğu kabul edilmiştir (TFFTKT m. 13, III)²⁰.

Tahkim Kurulu'nun vereceği kararın kapsamının ne olacağı 15. maddede düzenlenmiştir. Buna göre Kurul, başvuru veya itirazın kısmen veya tamamen kabulüne veya reddine ya da başvuru veya itiraz konusu kararın değiştirilerek karara bağlanmasına hükmedebilir (TFFTKT m. 15).

¹⁹ Kurulun karar verebilmesi için başkanın (veya mazeretli olması durumunda başkan vekilinin) çağırısı üzerine en az beş asıl üyenin toplantıda hazır bulunması gerekir (TFFTKT m. 10).

²⁰ Futbol disiplin kurulları kararlarına yapılan itirazların ise daha da hızlı karara bağlanması öngörülmüştür. Buna göre bu tip kararlara karşı yapılan itirazlar, itiraz tarihinden itibaren en geç bir ay içinde karara bağlanır (TFFTKT m. 13, V).

VI. YARGILAMA GİDERLERİ

Tahkim Kurulu'na yapılan başvurularda parasal uyuşmazlıklarda dava konusunun değeri üzerinden % 2 oranında nispi başvuru ücretinin ve maktu başvuru ücretinin peşin olarak ödenmesi gerekir. Uyuşmazlığın parasal değerinin bulunmaması halinde (örneğin, disiplin cezasına karşı yapılan başvurularda) sadece maktu başvuru ücreti ödenir. Maktu başvuru ücretleri her sezon başında Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Tahkim Kurulu'nun, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararlarında değişiklik yaptığı durumlarda Uyuşmazlık Çözüm Kurulu tarafından takdir edilmiş olan vekâlet ücretleri karara uyarlanır ve yeni bir vekâlet ücretine hükmedilmez. Başvuru ücretleri irat kaydedilir. Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu'nun kararı ile Uyuşmazlık Çözüm Kurulu dışındaki hukuk kurullarının kararlarının Tahkim Kurulu tarafından değiştirilmesi halinde ise başvuru ücreti iade edilir. Yargılama masrafları, aleyhine hüküm verilen tarafça karşılanır (TFFTKT m. 21).

VII. TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU TAHKİM KURULU'NUN HUKUKÎ NİTELİĞİ

Tahkim Kurulu yaptığı inceleme neticesinde başvurunun kısmen veya tamamen kabulüne yahut reddine ya da başvuruya konu olan kararın değiştirilmesine karar verebilir (TFFTKT m. 15).

Yukarıda Türkiye Futbol Federasyonu'nun hukukî niteliğinin tartışmalı olduğuna değinmiştik. Bu tartışmalara paralel olarak Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun hukukî niteliği hakkında da farklı görüşler ileri sürülmüştür. Hakim görüşe göre, 5894 sayılı Kanunda Tahkim Kurulu kararlarının kesin ve nihai olduğu, bu kararlara karşı idari ve adli hiçbir mercie başvurulamayacağı yolundaki hüküm ile Ana Statü ve Tahkim Kurulu Talimatındaki buna paralel düzenlemeler dikkate alındığında Tahkim Kuruluna başvuru ve başvuru üzerine yapılan inceleme “zorunlu tahkim” niteliğinde olup, Tahkim Kurulu yargı yetkisini kullanan yargısal bir merciidir²¹.

²¹ ÇAKMAK, Münci, Türkiye Futbol Federasyonu'nun Hukuki Statüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 1999, s. 55; KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun Yapısı ve Tahkim Kurulu Kararlarının Niteliği, AÜHFD, 2001/2, s. 141-143; KÜÇÜKGÜNGÖR, Yargılama, s. 309; DEVECİOĞLU, Sebahattin, Türkiye Futbol Federasyonu'nun Özerkliği, http://www.perweb.firat.edu.tr/personel/yayinlar/fua_9/9_31134.pdf, s. 8, e.t.: 3.7.2012, PETEK, s. 258; ÖZBEK, Mustafa,

Belirtmek gerekir ki, hakim görüş çeşitli açılardan eleştirilmiştir. Bir görüşe göre²², Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Teşkilat" başlıklı 4. maddesinin ikinci fıkrasında Türkiye Futbol Federasyonu'nu merkez, yurt içi ve yurt dışı teşkilatından meydana geldiği; beşinci fıkrasının (d) bendinde ise hukuk kurullarının merkez teşkilata dâhil olduğu ifade edilmiştir. Bu hükümler birlikte değerlendirildiğinde Türkiye Futbol Federasyonu merkez teşkilatı organlarından birisi olan Tahkim Kurulu'nun organik bakımından konumunun bağlı olduğu federasyona göre belirlenmesi gerekir. Türkiye Futbol Federasyonu ise bir kamu tüzel kişisi olduğundan Tahkim Kurulu da yargısal değil, idari bir merciidir. Bu görüşün bir başka dayanağı ise Tahkim Kurulu'nun oluşum tarzına ilişkindir. Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü'nün Tahkim Kurulu'nu düzenleyen 61. maddesine göre Tahkim Kurulu, Federasyon başkanının teklifi ve Yönetim Kurulu'nun kararı ile en az beş yıllık mesleki tecrübeye sahip hukukçular arasından seçilecek bir başkan ve altı asıl ve altı yedek üyeden oluşur (TFFS m. 61, 1). Tahkim Kurulu'nun görev süresi, Federasyon Yönetim Kurulu'nun görev süresi kadardır. Üyeler kendi aralarından bir başkan vekili ve bir raportör seçer (TFFS m. 61, 2). Bu görüşe göre, Tahkim Kurulu'nun idari bir mercii olduğu ilgili anayasal hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden de anlaşılmaktadır. Şöyle ki; Anayasa'nın 9. maddesi uyarınca yargı yetkisi

Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, 2. B., Ankara 2009, s. 725; ÖZELÇİ, Aytaç, Türkiye Futbol Federasyonu'nun Türk Hukukundaki Yeri, Ankara 2010, s. 155; BERK, Armağan, s. 73; AKINCI, s. 261; YILMAZ, Ejder, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Kararlarına Karşı Hiçbir Yargı Merciiine Başvurulamamasının Yanlışlığı, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu "Av. Atila Elmas" Armağanı, Ankara 2012, s. 827; EKŞİ, Nuray, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Tahkim, İstanbul 2013, s. 28. Futbol uyuşmazlıklarında zorunlu tahkim yönteminin öngörülmesinin ana nedenlerinden biri (UEFA) ve (FIFA) statülerine uyum sağlanması amacıdır. Gerçekten de 2003 tarihli (UEFA) Tüzüğü'nün (m. 57/2), (m. 59/1) ve (m. 60/2) hükümleri gereğince (UEFA)'nın kendi yetki ve etkinlik alanına giren futbolla ilgili disiplin uyuşmazlıkları ve (UEFA) tarafından alınan idari kararlar yönünden, Denetim ve Disiplin Organı ile Temyiz Organı tarafından verilen kararlar kesin ve bağlayıcı niteliktedir. Bu kararlara karşı devlet mahkemelerine itiraz yoluyla gidilemez. (UEFA), bu uygulamanın kendisine üye olan ulusal futbol federasyonlarına da kabul edilerek futbol mevzuatlarını bu ilkeye göre oluşturmalarını ve bu konuda yazılı taahhütte bulunmalarını zorunlu tutmuştur KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Tahkim ve Alternatif Çözüm Yöntemleri, BATİDER, 2004/4, s. 60-61; ÖZELÇİ, s. 155. Yargıtay da vermiş olduğu bir kararında Tahkim Kurulunca uygulanan usulün "zorunlu tahkim" niteliğinde olduğunu ifade etmiştir (Y 4. HD., T. 28.12.1990, E. 1990/13984, K. 1990/11144, <http://www.hukukturk.com>, e.t.: 30.6.2012). Zorunlu tahkim istisnai bir yol olduğundan -Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nda olduğu gibi- mevzuatta açıkça öngörülmüş olması gerekir (ÖZEKES / BİRBEN, s. 151; AKINCI, Ziya, Milletlerarası Tahkim, 2. B., Ankara 2007, s. 31).

²² AYANOĞLU, s. 56-57.

bağımsız mahkemelerce kullanılır. Mahkemelerin kuruluş, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri ise kanunla düzenlenir (AY m. 142). Yargı yetkisini kullanacak mercilerin “mahkeme” adını taşıması ve “mahkeme” adını taşıyan bu kurumlarda “hâkim” sıfatını taşıyan kişilerin bulunması gerektiği kolaylıkla anlaşılmaktadır. O halde “mahkeme” olarak nitelenmeyen ve üyeleri “hâkim” sıfatını taşımayan Tahkim Kurulu’nun, “yargı” teşkilatı içinde konumlandırıldığı söylenemez. Sonuç olarak, “yürütme” teşkilatı içerisinde olduğu kabul edilen ve tüzel kişiliğe sahip bulunan Türk Futbol Federasyonu’nun bünyesinde yer alan Tahkim Kurulu’nun da idari bir kurum olduğu kabul edilmelidir²³.

Hakim görüşü reddeden bir diğer görüşe göre ise, Türkiye Futbol Federasyonu Kurulu ve Görevleri Hakkında Kanun’un “Tahkim Kurulu” başlıklı 6. maddesinde Tahkim Kurulu kararlarına kesinlik vasfının verilmesinden hareketle Tahkim Kurulunun “yargı yeri”, kararlarının da “yargısal nitelikli” olduğu söylenemez. “Kesinlik kavramı” yargısal bir işlem ile ilgili olarak kullanıldığında “kesin hüküm” anlamına gelir ve bu niteliği taşıyan işlemin daha sonra hiçbir yargı mercii tarafından değiştirilemeyeceğini ifade eder. Öte yandan, “kesinlik” ya da “kesin hüküm” kavramları yargısal kararların ayrılmaz bir özelliği de değildir. Bir yargısal kararın kesin hüküm sayılması için, ya belli bir süre içerisinde o karara karşı başka bir yargısal mercie itiraz edilmemiş ya da itiraz edilmekle birlikte itirazın reddedilmiş olması yahut da doğrudan kanun ile yargısal kararın kesin nitelikte olduğunun belirlenmesi gerekir. Ne var ki, herhangi bir karar, salt yargı kararı olduğu için “kesindir” denilemeyeceği gibi, “kesin” olduğu için “yargı kararı”dır da denilemez. Diğer bir deyişle, Tahkim Kurulu’nun kendisine yapılan itirazları kesin olarak karara bağlamasından hareketle “Tahkim Kurulu kararları kesin olduğu için yargısal nitelik taşımaktadır” sonucu çıkarılamaz²⁴. Tahkim Kurulu kararlarının yargısal kararlar gibi “kesin hüküm” gücü taşıması için, öncelikle bu kararların da, ya yargısal karar ya da aleyhlerinde yargı yoluna başvurulamayacağı hükme bağlanmış birer idari işlem olmaları gerekir. İdarenin her türlü eylem ve işlemine karşı yargı yolunun açık olduğu hükmü (AY m. 125, I) karşısında idari bir kurum olan Tahkim Kurulu’nun kararlarına karşı yargı yolunun kapalı olduğu söylenemeyeceği gibi, Kurulun önüne itiraz yoluyla gelen konularda onun “son sözü söyle mercii” olduğu da söylenemez. Bu

²³ AYANOĞLU, s. 56-57.

²⁴ AYANOĞLU, s. 65-66; UZ, s. 276. Aynı yönde: GÖZLER, s. 38.

itibarla, Kanunda geçen kesinliği Tahkim Kurulu'nun kararlarına karşı başka bir "idari makama" başvuruyu engelleyen "idari kesinlik" olarak anlamak gerekir. Dolayısıyla bu, Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı merciiilerine başvurulamayacağı anlamına gelmez²⁵.

Bu görüşe göre, Tahkim Kurulu'nun yaptığı işi zorunlu tahkim ve yargısal bir faaliyet olarak görmek de isabetli değildir. Zira tahkim yargısı hiçbir şekilde Anayasa'nın 9. maddesi anlamında yargı yetkisinin istisnası olarak kabul edilemez. Tahkim kurumunun özünde yatan düşünce, aralarında uyuşmazlık bulunan tarafların, üzerinde tasarruf yetkilerinin bulunduğu uyuşmazlığı karşılıklı olarak anlaşarak çözme yetkilerini üçüncü kişi konumunda bulunan hakemlere yine kendi iradeleriyle bırakmalarındır. Hakemler veya tahkim kurulları, yargı yerlerinin uyuşmazlık çözümleme usullerine benzer şekillerde taraflar arasındaki uyuşmazlıkları karara bağlasalar da, hakemlerin uyuşmazlığı çözmek için kullandıkları iktidarın kaynağı, o uyuşmazlığın taraflarının iradesidir. Bu nedenle, tahkim yargılamasında hakemler ya da tahkim kurulları asla Anayasa'nın 9. maddesi anlamında "yargı yetkisi"ni kullanmamaktadırlar. Bunun en önemli sonucu ise taraflar arasında yapılan tahkim anlaşmalarının tarafların yargı yoluna başvurmalarını hiçbir şekilde engellememesidir. Sonuç olarak, tahkim kurulları, uyuşmazlıkları çözümlerken yargı yetkisi kullanmamaktadırlar ve verdikleri kararlar da yargı kararı olarak nitelendirilemez. Tahkim Kurulu kararlarının kesinliğinden bu kararlara karşı "yargı mercilerine başvurulamaz" anlamı çıkarılamaz. Kaldı ki, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu organik olarak yargı teşkilatı içerisinde yer almadığından Kurulun "mahkeme" sıfatını taşıması da mümkün değildir. Dolayısıyla, Tahkim Kurulu'na kanunla dahi olsa yargı yetkisinin verilmesi Anayasa'nın 9. maddesine aykırı olacaktır. Kaldı ki, Tahkim Kurulu'nun yargı yetkisi kullanmasa dahi zorunlu tahkim kurumu olduğunun kabul edilmesi Anayasa'nın 36. ve 125. maddelerinin açık hükümleri karşısında da savunulamaz. Çünkü Tahkim Kurulu'na başvurunun zorunlu tahkim olarak nitelendirilmesi idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğunu öngören Anayasa hükmüne (AY m. 125) aykırıdır. Özetle, Tahkim Kurulu kararları "yargısal" değil, "idari" nitelikte olup Kurul'un verdiği kararlara karşı başvurulacak yargı düzeni de "adli yargı" değil, "idari yargı"dır²⁶.

²⁵ AYANOĞLU, s. 65-66; UZ, s. 276.

²⁶ AYANOĞLU, s. 64 vd.

Bu görüşe paralel bir diğer görüşe göre ise, Tahkim Kurulu kararlarının kesin olması ve başkaca bir organa itiraz edilememesi Kurulun ilk ve son derece yargılama yapan bir konuma getirmektedir ki, bu, hukuka aykırıdır. Çünkü kanunla örgütlenmiş, bir tüzel kişinin merkez örgütü içinde yer alan ve futbol uyumsuzluklarında tek yetkili organ olan bir kurulun aldığı kararların idari ya da yargısal denetimin dışında bırakmak Anayasa'nın, "yargı yetkisi"ni düzenleyen 9. maddesi ile idarenin her türlü eylem ve işlemine karşı yargı yolunun açık olduğunu hükme bağlayan m. 125, I, c. 1'e aykırıdır. Mevcut düzenleme ile bir anlamda hukuk devleti ilkesini ihlâl edecek biçimde yargı kısıntısına gidilmiş olmaktadır²⁷. Bu nedenle düzenleme, hak arama özgürlüğünü düzenleyen AY m. 36'yı da ihlâl etmektedir²⁸.

Nihayet, hakim görüşü eleştiren sonuncu bir görüşe göre de, spor federasyonlarının tahkim kurullarının uyumsuzlukların çözümü kapsamında gös-terdikleri faaliyetin teknik anlamda tahkim ile hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Her şeyden önce, tahkimin birinci ayırt edici özelliği olan "iradilik" unsuru zorunlu tahkimde bulunmamaktadır. Diğer yandan, spor federasyonlarının tahkim kurulları tarafından yürütülen faaliyete, tahkim yolunun ikinci özelliği olan "uyumsuzluğun özel kişilerce çözümlenmesi" bakımından da, söz konusu faaliyeti tahkim olarak nitelendirmek güçtür²⁹.

Kanımızca buraya kadar aktarılan görüşler içerisinde en isabetli olanı hakim görüşüdür. Her şeyden önce Tahkim Kurulu'nun idari teşkilatın içinde yer alması yaptığı her işlemin de "idari" nitelikte olduğu anlamına gelmez. Nasıl ki, mahkemeler de kalem işlerinin yürütülmesi ve personelin yönetimi gibi idari işlemler yapabiliyorsa³⁰, idari teşkilat içerisinde yer alan bir kurum da maddi bakımdan yargısal bir işlem yapabilir. Öte yandan, azınlıkta kalan görüşün zorunlu tahkimi yargısal faaliyet olarak kabul etmemesi de eleştiriye açıktır. Tahkim, kanunun yasaklamadığı konularda taraflar arasındaki hukukî uyumsuzluğun bir sözleşme veya kanunun yetkili kıldığı şahıs veya mercilerce tayin edilmiş bulunan kimseler aracılığıyla çözümlenmesidir³¹. Tahkimde

²⁷ ÖZELÇİ, s. 157.

²⁸ GİRİTLİ / BİLGİN / AKGÜNER / BERK, s. 512.

²⁹ ÖZTÜRK, Burak, İdarenin Denetlenmesinde Zorunlu Tahkim Yolu, Zabunoğlu Armağanı, Ankara 2011, s. 620-621.

³⁰ GÖZLER, s. 37.

³¹ YEĞENİL, Rasim, Tahkim, İstanbul 1974, s. 96; ÖZBAY, İbrahim, Hakem Kararlarının Temyizi, Ankara 2004, s. 28-30; KALPSÜZ, Turgut, Tahkim Anlaşması, Ünal Tekinalp'e Armağan, İstanbul 2003, s. 1028-1029; ARSLAN, Ramazan / TANRIVER, Süha,

hakemlerin görevi taraflar arasındaki maddi hukuk ilişkisini değiştirmek değil ve fakat devlet hâkimi gibi bir yargılama ile bu hukukî ilişkiden kaynaklanan uyuşmazlığı ortadan kaldırmaktır. Hakemler de tıpkı devlet mahkemeleri gibi taraflar arasındaki maddi hukuk ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlığı yargılama yaparak çözüme kavuşturdukları için onlara “hakem mahkemesi” de denilmektedir³². Çünkü hakem mahkemesi, usul kanunlarında adliye mahkemesi yerine ikame edilebilecek biçimde düzenlenmiştir³³. Kaldı ki, hakemin görevi³⁴ de tıpkı devlet mahkemesi gibi “yargılama yapmak” ve “hüküm vermek”tir. Hakem mahkemeleri, özel hukuktan kaynaklanan uyuşmazlıklar hakkında tarafların anlaşması sonucunda devlet mahkemelerinin yerine karar vermek üzere kurulmuş özel mahkemelerdir³⁵. Gerçekten de yargı işlevinin, objektif hukukun (soyut hukuk kurallarının) bağımsız ve tarafsız yargı organları (mahkemeler) tarafından, yargısal usullere uyularak, somut bir olaya veya ilişkiye uygulanması biçiminde tanımlandığı³⁶ dikkate alındığında, hakemin uyguladığı kuralların farklılaşması, doğrudan doğruya onun gördüğü işlevin niteliğinin de değişmesi anlamına gelmez³⁷. Nitekim, HMK m. 436 uyarınca hakem kararlarının da gerekçeli olması gerektiğinin hükme bağlanmış olması, hakem kararlarının belli ölçüde mahkemelerinin kontrolüne tâbi tutulmuş olması tahkimin bir çeşit yargı olduğunu kanıtlamaktadır³⁸. Bu söylenenler Türkiye Futbol Federasyonu

Yargı Örgütü Hukuku, 2. B., Ankara 2001, s. 213. Karş. POSTACIOĞLU, İlhan, Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6. B., İstanbul 1975, s. 783; BERKİN, Necmeddin, Tatbikatçılara Medeni Usul Hukuku Rehberi, İstanbul, s. 918; BİLGE, Necip / ÖNEN, Ergun, Medeni Yargılama Hukuku, 3. B., Ankara 1978, s. 742-743

³² ARSLAN / TANRIVER, s. 218.

³³ ALANGOYA, Yavuz, Medeni Usul Hukukunda Tahkimin Niteliği ve Denetlenmesi, İstanbul 1973, s. 55.

³⁴ Hakemin görevinin (işlevinin) hukukî mahiyeti hakkında bkz. TEKİNALP, Ünal, Hakem Sözleşmesinin Hukukî Mahiyeti Konusunda Düşünceler, Tahkim, IV. Ticaret ve Banka Hukuku Haftası 29 Kasım-4 Aralık 1965, Bildiriler-Tartışmalar, Ankara 1965, s. 13 vd.

³⁵ PEKCANİTEZ, Hakan / ATALAY, Oğuz / ÖZEKES, Muhammet, Medeni Usul Hukuku, 14. B., Ankara 2013, s. 1064.

³⁶ ARSLAN / TANRIVER, s. 35.

³⁷ ALANGOYA, s. 59.

³⁸ ALANGOYA, s. 60; ÜSTÜNDAĞ, Saim, Medeni Yargılama Hukuku, C. I-II, 7. B., İstanbul 2000, s. 935; KURU, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. VI, 6. B., İstanbul 2001, s. 5875; TAŞKIN, Alim, Hakem Sözleşmesi, Ankara 2000, s. 7; KAVASOĞLU, Abdurrahman, Alman Usul Hukukunda Uyuşmazlıkların Mahkeme Dışı Çözüm Yolları ve Mediation, İÜHFİM, 2010/1-2, s. 203; PEKCANİTEZ / ATALAY / ÖZEKES, s. 1064; KARSLI, Abdurrahim, Medeni Muhakeme Hukuku, 3. B., İstanbul 2012, s. 905; KURU, Baki / ARSLAN, Ramazan / YILMAZ, Ejder, Medeni Usul Hukuku, 24. B., Ankara

Tahkim Kurulu kararları için de geçerlidir. Nitekim, gerek 5894 sayılı Kanunun “Tahkim Kurulu” başlıklı 6. maddesinde Tahkim Kurulu’nun bağımsız, tarafsız³⁹ ve zorunlu tahkim mercii olduğunun gerekse Anayasanın 59. maddesinin üçüncü fıkrasında spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin

2013, s. 779; ALANGOYA / YILDIRIM / DEREN-YILDIRIM, s. 596-597; ÖZEKES, Muhammet, BİR BEN, Erhan, 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunundaki Mecburi Tahkim ile İhtiyari Tahkimin Karşılaştırılması, Prof. Dr. Turhan Tüfan YÜCE’ye Armağan, İzmir 2001, s. 151; GÖRGÜN, Şanal / KODAKOĞLU, Mehmet, Medeni Usul Hukuku, 2. B., Ankara 2012, s. 358.

³⁹ Tahkim Kurulu’nun bağımsız ve tarafsız olduğu belirtilmişse de mevcut düzenleme karşısında bunun ne ölçüde sağlandığı kuşkuludur. FIFA’nın 20.12.2005 tarih ve 1010 sayılı sirküleri ile ulusal federasyonlara duyurulan bağımsız ve tarafsız yargı merci olabilmek için aranan unsurlar şu şekilde sıralanmıştır: 1. Tahkim heyetinin oluşumunda tarafların eşit etkiye sahip olması, 2. Bağımsız ve tarafsız bir tahkim heyetinin oluşturulması, 3. Adil yargılanma hakkının temini, 4. Çekişmeli yargılamanın mevcudiyeti, 5. Taraflara eşit muamelede bulunulması (KOÇAK, Talat Emre, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu, Ankara 2007, s. 54). Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu’nun oluşumu dikkate alındığında bağımsızlık ve tarafsızlığı yeterince sağlamadığı görülmektedir. Bu nedenle Tahkim Kurulu’nun Türkiye Futbol Federasyonu Genel Kurulu tarafından seçilmemesi yahut Türkiye Futbol Federasyonu Genel Kurulu’nun yapısında ciddi bir değişikliğe gidilerek paydaşların eşit katılımının sağlanması çözüm yolu olarak önerilebilir. Bununla birlikte ikinci önerinin hayata geçirilmesi güç görüldüğünden Tahkim Kurulu’nun Türkiye Futbol Federasyonu Genel Kurulu dışında başka bir yöntemle oluşturulması seçeneğine öncelik verilmelidir (KOÇAK, s. 54). Benzer bir görüş dile getiren ÖZELÇİ’ye göre de Tahkim Kurulu, Federasyon Başkanının önerdiği ve Yönetim Kurulu kararıyla seçilerek göreve gelen kişilerden oluşmaktadır ve Kurulun görev süresi Yönetim Kurulu’nun görev süresiyle sınırlıdır. Tahkim Kurulu üyeleri her ne kadar Yönetim Kurulu tarafından seçilse de Türkiye Futbol Federasyonu Başkanının gösterdiği adaylar arasından dört yıllığına seçilmiş olması bu Kurulun bağımsızlığı ve tarafsızlığı üzerinde kuşku uyandırmaktadır. Futbol konusunda bütün uyuşmazlıkların çözümü konusunda yargısal görev üstlenen bir Kurulun, bu biçimde oluşturulması Tahkim Kurulu’na ve kararlarına karşı yapılan eleştirileri haklı kılmaktadır. Bir başka deyişle, Yönetim Kurulu, kendi kararlarını hukuken denetleyecek ve yargılayacak bir organı kendi iradesine göre oluşturmaktadır. Bu nedenle Tahkim Kurulu’nun oluşumu ve görev süresiyle ilgili konularda yeni hukukî düzenlemeye ihtiyaç vardır ÖZELÇİ, s. 149. ERTEN de bu duruma dikkat çekmiştir: “...Tahkim Kurulu önüne gelen uyuşmazlıkların taraflarından biri, bazı hallerde doğrudan, bazı hallerde ise dolaylı olarak Yönetim Kuruludur. TFF Yönetim Kurulu, kararlarına karşı yapılan itirazlarda doğrudan, disiplin kurulu kararlarına karşı yapılan itirazlarda ise dolaylı olarak taraf olmaktadır. Her ne kadar Tahkim Kurulunun görevinde bağımsız olduğu ifade edilse ve yukarıda belirtildiği gibi bu durumu sağlamaya yönelik hükümler getirilmiş olsa da, TFF merkez teşkilatı içinde yer alması itibarıyla bu bağımsızlığın tam olarak sağlandığını ifade edemeyiz. Bağımsızlığı zedeleyen başka bir durum da, Tahkim Kurulu üyelerine ödenecek huzur hakkıdır. Tahkim Kurulu Talimatının 20’nci maddesinde (*şimdi 22. madde*), Tahkim Kurulunun asıl ve yedek üyelerine, katıldıkları toplantılar için, TFF Yönetim Kurulunun her sezon başında belirleyeceği huzur hakkının verileceği ve bu belirleme yapılırken, Tahkim Kurulu Başkanlığının da görüşünün alınacağı hükme bağlanmıştır. Herhangi bir yargılama faaliyetinde, taraflardan birinin yargılamayı yapan kişi ya da kişilere, her ne kadar altında olursa olsun, bir ücret ödenmesi veya ödenecek ücreti belirlemesi yargılama faaliyetini zedeler...” (ERTEN, Rifat, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, Ankara 2007, s. 220-221).

yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceğinin belirtilmesi suretiyle kanımızca bu konudaki tartışmalara bir set çekilmek istenmiştir. Benzer şekilde, Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü'nün 62. maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü bendi ile Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Talimatı'nın 14. maddesinin birinci fıkrasında da Tahkim Kurulu kararlarının “kesin” ve “nihai” olduğu; “idari veya yargısal makamların onayına tâbi bulunmadığı” hükme bağlanmıştır. Ayrıca, TFFTKT m. 14, II'de, Tahkim Kurulu kararlarına karşı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun kararların açıklanması, maddi hataların düzeltilmesi ve yargılamanın yenilenmesi yollarının açık tutulduğu ifade edilmiştir. Bu hüküm karşısında, her ne kadar Tahkim Kurulu kararlarına karşı istinaf ve temyiz yoluna başvurulamayacağı söylenebilirse de, bundan yola çıkılarak Tahkim Kurul kararlarının “yargısal” değil, “idari” nitelikte olduğu sonucu çıkarılamaz. Kanımızca bu düzenleme bilinçli bir tercihi yansıtmaktadır. Çünkü spor hukuku uyuşmazlıklarında tahkimin tercih edilmesinin en önemli sebeplerinden biri uyuşmazlıkların kısa sürede çözümüne duyulan ihtiyaçtır⁴⁰. Bu ihtiyaç sporun doğasından kaynaklanmaktadır. Spor karşılaşmaları çok kısa zaman aralıkları ile tekrarlanarak gerçekleştiğinden, uyuşmazlıklara ilişkin kararların da, sporcuların ve kulüplerin menfaatlerine zarar vermeyecek biçimde, süratle verilmesi gerekmektedir⁴¹. Bu düşüncenin bir sonucu olarak, tahkim yargılaması sonunda verilen kararların kesin olduğu kabul edilmiştir. Bu nedenle sınırlı sayıdaki sebepler dışında, tahkim sonucunda verilen kararlara karşı kanun yoluna başvurmak mümkün değildir⁴².

⁴⁰ BOZKURT, Murat Nart, Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi, ABD, 210/2, s. 165; BERK, Armağan, s. 77. Spor uyuşmazlıklarının çözümünde tahkim yoluna başvurulmasını gerektiren sebepler arasında, gerek disiplin gerekse mali nitelikli uyuşmazlıkların kısa bir süre içinde sonuçlandırılması zorunluluğu, tek bir uyuşmazlık çözüm sistemi oluşturularak, spor hukuku uyuşmazlıklarında mümkün olduğu ölçüde birbiriyle uyumlu ve tutarlı kararlar verilmesinin sağlanması, bahsi geçen uyuşmazlıkların çözümünün belli bir uzmanlık gerektirmesi gösterilmektedir (UZ, s. 244).

⁴¹ ESENDAL, Nihan, Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü, TERAZİ Hukuk Dergisi, 2009/40, s. 136; UZ, s. 244.; ÖZSOY, Selami, Spor Hukukunda Tahkim, <http://www.sporyonetimi.com/dergi.asp?cilt=42&sayi=60&id=52&ref=05&con=dlb#makaleoku>, s. 2, e.t.: 2.7.2012.

⁴² ESENDAL, s. 137. Nitekim Tahkim Kurulu da vermiş olduğu 15.10.1993 tarih ve E. 1993/98, K. 1993/99 sayılı kararında, daha önce vermiş olduğu bir kararın düzeltilmesi amacıyla yapılan başvuruyu böyle bir yolun mevzuatta öngörülmediği gerekçesiyle reddetmiştir. Karar için bkz. KADİRBEYOĞLU, İbrahim, Futbol Hukuku Tahkim Usulü ve Tahkim Kurulu Kararları, İstanbul 1996, s. 217 vd.

Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 6. maddesinin birinci fıkrasının dördüncü bendinde Tahkim Kurulu kararlarının kesin olduğu ve bu kararlara karşı başka hiçbir mercii başvurulamayacağına yönelik düzenlemenin, Anayasa Mahkemesi tarafından AY m. 36'da hükme bağlanmış bulunan hak arama özgürlüğünü engellediği gerekçesiyle iptal edildiğine yukarıda işaret edilmişti⁴³. Kanımızca, Anayasa Mahkemesi vermiş olduğu bu kararında, Tahkim Kurulu'nun da aslında yargısal bir mercii olduğunu gözden kaçırmıştır. Zira taraflar uyuşmazlığı Tahkim Kurulu'na götürmekle zaten yargısal bir mercie başvurmuş olmaktadır. Öte yandan, spor hukukundan kaynaklanan uyuşmazlıklara ilişkin olarak verilen kararların maddi vakıaların tespitiyle ilgili kısımları bakımından karara itiraz olanağı kaldırılabilirse de, bilhassa hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile karar verme sürecini içeren usule ilişkin kurallar bakımından itiraz yolu sınırlandırılmamalıdır⁴⁴. Bu nedenle, Tahkim Kurulu kararlarına karşı HMK'da düzenlenmiş bulunan iptal davasına (HMK m. 439) başvuru yolunun açık tutulması yönünde yeni bir düzenlemeye gidilmesi uygun olabilir. Ancak böyle bir düzenlemenin yapılıp yapılmaması şüphesiz kanun koyucunun takdirindedir⁴⁵. Kaldı ki, 29.11.2007 tarih ve 5719 sayılı⁴⁶ Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 11 maddesi ile 3813 sayılı Kanununun 14. maddesinde yapılan değişiklik ile Tahkim Kurulu kararlarına karşı tarafların Spor Tahkim

⁴³ Bu görüş söz konusu karardan önce öğretilerde de savunulmaktaydı. Bkz. YURTCAN, Erden, "Özerk Futbol mu Dediniz? Cumhuriyet Gazetesi, 5.4.1989; ÇAKMAK, s. 55; GENÇ, Ali Durmuş, Spor Hukuku: Ders Kitabı, 1. B., İstanbul 1998, s. 182-183; ERTAŞ, Şeref / PETEK, Hasan, Spor Hukuku, Ankara 2005, s. 305; PETEK, Hasan, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, Ankara 2002, s. 263; DEVECİOĞLU, s. 13; BAŞTÜRK, Faruk, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Üzerine, Legal Hukuk Dergisi, Aralık 2004, s. 3469. Zikredilen son yazar, yargılananın yenilenmesi sebeplerinden hiçbirine girmemekle beraber, tarafların savunmalarının alınmaması gibi önemli bir insan hakkının ihlali edildiği hallerde Tahkim Kurulu'nun vermiş olduğu kararın kesin olması ve hiçbir idari ve adli makamın onayına tâbi tutulmamasının birçok sakıncayı da beraberinde getirdiğini ifade etmiştir. Dile getirildiği dönemde haklı olan bu eleştiri 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 375/1-1 hükmü ile giderilmiştir. Bahsi geçen hükme göre, mahkeme tarafından verilmiş bulunan kararın, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması da yargılananın iadesi sebebi sayılmıştır.

⁴⁴ KÜÇÜKGÜNGÖR, Tahkim, s. 61. Benzer bir görüş için ayrıca bkz. KOÇAK, s. 92.

⁴⁵ Öğretilerde Tüketici Hakem Heyeti'nin küçük miktardaki uyuşmazlıklar hakkında verdikleri kararların "kesin sayılması" önerilmişti. Bkz. PEKCANITEZ, Hakan, Tüketici Sorunları Hakem Heyeti, İzBD, 1996/3, s. 56.

⁴⁶ RG. 4.12.2007, Sa. 26720.

Mahkemesi'ne⁴⁷ başvurma haklarının saklı olduğu hükme bağlanmıştır. Biz bu nedenle düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olmadığı kanısındayız.

VIII. TAHKİM KURULU KARARLARININ İCRASI

Yukarıda da belirtmiş olduğumuz gibi Tahkim Kurulu kararları kesindir. Bu durum gerek Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda (m. 6, I/1), gerek Türkiye Futbol Federasyonu Statüsünde (m. 62) gerekse Tahkim Talimatında (m. 14) açıkça hükme bağlanmıştır. Tahkim Kurulu kararlarının kesinliği konusunda tereddüt yoksa da söz konusu kararların icrası aşamasında bazı belirsizlikler yaşanmaktadır. Bunun nedeni uygulamada Tahkim Kurulu kararların ilâm sayılmamasıdır. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu vermiş olduğu bir kararında⁴⁸ “...Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu kararlarının, ilgili kurumlardan ve taraflar arasındaki sözleşmeden kaynaklanan kesinliği, sadece, bu kararların başka hiçbir merci nezdinde tartışma ve uyuşmazlık konusu yapılamayacağı anlamında olup, yerel mahkemenin ve özel dairesinin kabullerinin tersine, bu kesinlik, anılan kararlara ilâm hükmünde belge niteliği kazandırmaz. Gerçekten de, hangi belgelerin ilamların icrası hakkındaki hükümlere tâbi bulunduğu, İcra ve İflâs Kanunu'nun 38. maddesinde tahdidi olarak sayılmış; mahkeme huzurunda yapılan sulhler, kabuller ve para borcu ikrarını havi re'sen tanzim edilen noter senetleri, temyiz kefaletnameleri ile icra dairesindeki kefaletlerin, ilâmların icrası hakkındaki hükümlere tâbi olduğu belirtilmiştir” diyerek Tahkim Kurulu kararlarını ilâm niteliğinde görmediğini açıkça ifade etmiştir⁴⁹.

⁴⁷ Sporun dünyada giderek yaygınlaşması ve buna paralel olarak milletlerarası spor hukuku uyuşmazlıklarının giderek artması sonucunda, milletlerarası spor organizasyonları tarafından spor hukuku uyuşmazlıklarının kısa sürede, ucuz, sporun ruhuna uygun ve bağlayıcı bir biçimde çözüme kavuşturacak bağımsız bir tahkim mahkemesine ihtiyaç duyulmuştur. İşte bu düşüncelerle 1984 yılında Spor Tahkim Mahkemesi kurulmuştur. Spor Tahkim Mahkemesi, milletlerarası spora hizmet veren ve spor hukukuna ilişkin bütün uyuşmazlıkların en kısa süre içerisinde çözmeye yetkili, kararları bağlayıcı olan bağımsız bir yargı merciidir (BOZKURT, s. 165-166). Spor tahkim mahkemesi için ayrıca bkz. KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim (The Court of Arbitration for Sport), AÜHFD 2004/2, s. 1 vd.; AKİL, Cenk, Genel Olarak Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) ve Bu Mahkemede Uygulanan Tahkim Çeşitleri, DEÜHFD, 2011/2, s. 71 vd.

⁴⁸ T. 15.12.2004, E. 2004/13-722, K. 2004/707 (KOÇAK, s. 90).

⁴⁹ Yargıtay 13. Hukuk Dairesi de vermiş olduğu 17.5.2006 tarih ve E. 2006/3275, K. 2006/8056 sayılı kararında Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu kararlarının icra daireslerinde infaz edilecek bir ilâm niteliğinde olmadığını dile getirmiştir. Karar için bkz. SAVAŞER, Yılmaz / DİNÇ, Sami, Spor Tahkiminde Kararların Kesinliği ve İcrası, Yaşa-

Uygulamada mahkemeler tarafından takınılan bu tutumun Tahkim Kurulu'nun etkinliğini azalttığı ve verilen kararların genel yargı düzeni içerisinde sahip olması gereken güce kavuşamadığı ifade edilmiş ve Tahkim Kurulu kararlarının ilâm niteliğinde sayılmasına yönelik olarak düzenlemeye gidilmesi önerilmiştir⁵⁰.

nan Sorunlar, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nin "Spor Hukukunda Güncel Sorunlar-III" Anayasa Mahkemesinin İptal Kararları Işığında GSGM ve TFF TAHKİMİNİN GELECEĞİ KONULU SEMPOZYUMU, 19 Şubat 2011 Cumartesi, Olimpiyatevi-ATAKÖY, s. 118.

⁵⁰ KOÇAK, s. 91.

KISALTMALAR CETVELİ

AY	: Anayasa
bkz.	: bakınız
C.	: Cilt
D	: Danıştay
dn.	: dipnot
E.	: Esas
e.t.	: erişim tarihi
İHİD	: İdare Hukuku İlimleri Dergisi
İzBD	: İzmir Barosu Dergisi
GÜHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
K.	: Karar
m.	: madde
RG.	: Resmi Gazete
s.	: sayfa
Sa.	: Sayı
T.	: Tarih
TFFS	: Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü
TFFTKT	: Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Talimatı
vd.	: ve devamı
Y.	: Yargıtay

KAYNAKÇA

AĞAR, Serkan, Türk Spor İdaresinde Türkiye Futbol Federasyonu'nun Yeri ve İşlevi, TBBD, 2006/Mart-Nisan, s. 271-320.

AKINCI, Müslüm, Bağımsız İdari Otoriteler ve Ombudsman, İstanbul 1999.

AKINCI, Ziya, Milletlerarası Tahkim, 2. B., Ankara 2007.

AKİL, Cenk, Genel Olarak Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) ve Bu Mahkemede Uygulanan Tahkim Çeşitleri, DEÜHFD, 2011/2, s. 71 vd.

ALANGOYA, Yavuz, Medeni Usul Hukukumuzda Tahkimin Niteliği ve Denetlenmesi, İstanbul 1979.

ALANGOYA, Yavuz / YILDIRIM, Kamil / DEREN-YILDIRIM, Nevhis, Medeni Usul Hukuku Esasları, 7. B., İstanbul 2009.

ARSLAN, Ramazan / TANRIVER, Süha, Yargı Örgütü Hukuku, 2. B., Ankara 2001.

AYANOĞLU, Taner, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun İşlevi ve Kararlarının Niteliği, TBBD 2008, S. 74, s. 43-76.

AYAYDIN, Cem, Özel Hukuk Kişilerinin Kamu Kudreti Kullanması Sorunu ile 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'a İlişkin Anayasa Mahkemesi Kararı Hakkında Düşünceler, Yıldızhan Yayla'ya Armağan, Galatasaray Armağan Serisi No. 4, İstanbul 2003, s. 125-158.

BAŞTÜRK, Faruk, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Üzerine, Legal Hukuk Dergisi, Aralık 2004, s. 3462-3471.

BERK, Kahraman, Türkiye Futbol Federasyonu'nca Çözümlenen Uyuşmazlıkların Niteliği Bakımından Değerlendirilmesi, Prof. Dr. Aslan Gündüz'ün Anısına Armağan, Milletlerarası Hukuk ve Özel Hukuk Bülteni, 2005-2006/1-2, s. 73-89, (BERK, Armağan).

BERK, Kahraman, Türkiye Futbol Federasyonu'nun Türk İdare Teşkilatı İçindeki Yeri, İÜHFM, 2006/2, s. 3-24.

BERKİN, Necmeddin, Tatbikatçılara Medeni Usul Hukuku Rehberi, İstanbul, t.y.

BİLGE, Necip / ÖNEN, Ergun, Medeni Yargılama Hukuku, 3. B., Ankara 1978.

BOZKURT, Murat Nart, Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi, ABD, 210/2, s. 165-190.

ÇAKMAK, Naci Münci, Türkiye Futbol Federasyonu'nun Hukukî Statüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1999.

DEVECİOĞLU, Sebahattin, Türkiye'de Futbolun Kurumlaşması, (http://perweb.firat.edu.tr/personel/yayinlar/fua_9/9_34134.pdf).

DEVECİOĞLU, Sebahattin, Türkiye Futbol Federasyonu'nun Özerkliği, (http://www.perweb.firat.edu.tr/personel/yayinlar/fua_9/9_31134.pdf).

EKŞİ, Nuray, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Tahkim, İstanbul 2013.

ERTEN, Rifat, Türk Sporunun Yapısal Düzeni, GÜHFD, 2006/1-2, s. 117-136.

ERTEN, Rifat, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, Ankara 2007.

ESENDAL, Nihan, Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü, TERAZİ 2009/40, s. 127-144.

GİRİTLİ, İsmet / BİLGİN, Pertev / AKGÜNER, Tayfun / BERK, Kahraman, İdare Hukuku, 4. B., İstanbul 2011.

GÖRGÜN, Şanal / KODAKOĞLU, Mehmet, Medeni Usul Hukuku, 2. B., Ankara 2012.

GÖZLER, Kemal, İdare Hukuku, 2. B., Bursa 2009.

GÖZÜBÜYÜK, Şeref / TAN, Turgut, İdare Hukuku, C. 1 Genel Esaslar, 7. B., Ankara 2010.

KADİRBEYOĞLU, İbrahim, Futbol Hukuku Tahkim Usulü ve Tahkim Kurulu Kararları, İstanbul 1996.

KALPSÜZ, Turgut, Tahkim Anlaşması, Ünal Tekinalp'e Armağan, İstanbul 2003, s. 1027-1053.

KARSLI, Abdurrahim, Medeni Muhakeme Hukuku, 3. B., İstanbul 2012.

KAVASOĞLU, Abdurrahman, Alman Usul Hukukunda Uyuşmazlıkların Mahkeme Dışı Çözüm Yolları ve Mediation, İÜHFİM, 2010/1-2, s. 197-218.

KURU, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. VI, 6. B., İstanbul 2001.

KURU, Baki / ARSLAN, Ramazan / YILMAZ, Ejder, Medenî Usul Hukuku, 24. B., Ankara 2013.

KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun Yapısı ve Tahkim Kurulu Kararlarının Niteliği, AÜHFİD, 2001/2, s. 137-146 (KÜÇÜKGÜNGÖR, Tahkim).

KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Tahkim ve Alternatif Çözüm Yöntemleri, BATİDER, 2004/4, s. 47-76, (KÜÇÜKGÜNGÖR, Alternatif Çözüm Yöntemleri).

KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, Türk Spor Yargılaması (Spor Hukuku Dersleri), İstanbul 2007, s. 303-319), (KÜÇÜKGÜNGÖR, Yargılama).

KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim (The Court of Arbitration for Sport), AÜHFİD 2004/2, s. 1 vd.

ÖZAY, İl Han, Futbolda Özelleştirme, İHİD, 1990/1-3, s. 31-39.

ÖZBEK, Mustafa, Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, 2. B., Ankara 2009.

ÖZBAY, İbrahim, Hakem Kararlarının Temyizi, Ankara 2004.

ÖZELÇİ, Aytaç, Türkiye Futbol Federasyonu'nun Türk Hukukundaki Yeri, Ankara 2010, s. 149.

ÖZEKES, Muhammet, BİRBEN, Erhan, 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunundaki Mecburi Tahkim ile İhtiyari Tahkimin Karşılaştırılması, Prof. Dr. Turhan Tûfan YÜCE'ye Armağan, İzmir 2001, s. 149-176.

ÖZSOY, Selami, Spor Hukukunda Tahkim, <http://www.sporyonetimi.com/dergi.asp?cilt=42&sayi=60&id=52&ref=05&con=dlb#makaleoku>.

ÖZTÜRK, Burak, İdarenin Denetlenmesinde Zorunlu Tahkim Yolu, Zabunoğlu Armağanı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, Ankara 2011, s. 603-631.

PEKCANITEZ, Hakan, Tüketici Sorunları Hakem Heyeti, İzBD, 1996/3, s. 40-58.

PEKCANITEZ, Hakan / ATALAY, Oğuz / ÖZEKES, Muhammet, Medeni Usul Hukuku, 14. B., Ankara 2013.

PETEK, Hasan, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, Ankara 2002.

POSTACIOĞLU, İlhan, Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6. B., İstanbul 1975.

SAVAŞER, Yılmaz / DİNÇ, Sami, Spor Tahkiminde Kararların Kesinliği ve İcrası, Yaşanan Sorunlar, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nin "Spor Hukukunda Güncel Sorunlar-III" Anayasa Mahkemesinin İptal Kararları Işığında GSGM ve TFF TAHKİMİNİN GELECEĞİ KONULU SEMPOZYUMU, 19 Şubat 2011 Cumartesi, Olimpiyatevi-ATAKÖY, s. 108-119.

TAŞKIN, Alim, Hakem Sözleşmesi, Ankara 2000.

TEKİNALP, Ünal, Hakem Sözleşmesinin Hukukî Mahiyeti Konusunda Düşünceler, Tahkim, IV. Ticaret ve Banka Hukuku Haftası 29 Kasım-4 Aralık 1965, s. 13-29, Bildiriler-Tartışmalar, Ankara 1965.

UZ, Abdullah, Sporla İlgili Uyuşmazlıkların Çözümünde Zorunlu Tahkim Yolu: Tahkim Kuralları ve Kararlarının Hukukî Niteliği Üzerine, SDÜSBED, 2011/1, s. 241-296.

ÜSTÜNDAĞ, Saim, Medeni Yargılama Hukuku, C. I-II, 7. B., İstanbul 2000.

YEĞENGİL, Rasim, Tahkim, İstanbul 1974.

YILMAZ, Ejder, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Kararlarına Karşı Hiçbir Yargı Merciiine Başvurulamamasının Yanlışlığı, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu "Av. Atila Elmas" Armağanı, Ankara 2012, s. 819-841.

YURTCAN, Erdener, Özerk Futbol mu Dediniz?, Cumhuriyet Gazetesi, 5.4.1989.